

Trong ngôn ngữ Việt có nhiều chỗ đa nghĩa, mọt từ, mọt chỗ mà hàm chứa nhiều nghĩa

và quá trình tìm hiểu, nhận biết nội hàm của những từ ngữ này là công việc lý thú và cần thiết.

Chúng tôi xin nói đôi điều về cảm nhận về chỗ Duyên có vị trí đặc biệt trong tâm cảm ngấm i Việt, trong đời sống tinh cảm của đôi trai gái, về chỗ ngấm của ngấm i Việt.

Duyên vốn là từ gốc Hán có nghĩa là nguyên nhân; duyên do, duyên cớ phát sinh ra sự việc. Sau hàng nghìn năm "giao duyên" với tiếng Việt, chỗ Duyên mang nghĩa duyên số, duyên phận của con người. Ca dao xưa có câu:

*Phải duyên thì gặp như keo
Trái duyên đâu như đo lường như kèo đỡ vênh*

đồ mô tả sự hợp duyên "gợn bó keo sơn" và lối duyên vênh váo, không ăn khớp như kẻo được vênh trong quan hệ với chúng.

Trong cảm thức của người Việt, duyên phần như cái gì tiềm ẩn, trừu tượng, mờ nhạt, nên bà chúa thơ Nôm Hồ Xuân Hương mới có câu thơ chơi chữ Duyên thiên chúa thơ y như đóu đục - nghĩa là duyên trôi chảy thành vô chúng. Bài thơ Mọt trừu cũng có câu:

*Có phải duyên nhau thì thấm mọt
Đẹp xanh như lá, bạc như vôi.*

Trong bộ môn nghệ thuật hát Chèo, có hơn một điệu mang tên Duyên phần phải chiếu và ca từ cũng có câu:

*Đôi ta duyên phần phải chiếu
Dây tơ hồng ai khéo se mà vắn vót...*

Chính vì cho duyên là tiềm ẩn nên người Việt cảm thấy coi chuyện vô chúng là do ông trời bày mưu tính sẵn rồi chứ không buột vào nhau.

Hiểu một cách khái quát nhất Duyên chỉ sự tương hợp tinh thần tình cảm bên trong giữa người và người. Câu thơ của:

*Hu duyên thiên lý năng tương ngộ
Vô duyên dĩ dĩ n bất tương phù*

nghĩa là có duyên thì xa vạn dặm cũng có thể gặp gỡ, vô duyên thì gần nhau cũng không thể có sự tương hợp thân hài hòa.

Duyên: Mối Chết Nhiệt Nghĩa

Tác Giả: Hoài Vi&t

Thứ Năm, 20 Tháng 10 Năm 2011 21:46

Ngoài nghĩa duyên phận, Duyên còn hàm nghĩa chết và đ&p trong ăn nói, tính tình, &ng x& c&a ng&&i con gái.

Trong M&&i th&&ng nh& là chu&n m&c và ng&&i con gái th&i x&a, có m&t đi&u th&&ng là ăn nói m&n mà có duyên.

Ng&&i ta có th& khen: "Cô &y có h&c có khác, ăn nói có duyên quá!" - nghĩa là cô gái nói chuyện h&p tâm lý ng&&i nghe, câu chuyện ý nh&, có văn hoá.

Duyên cũng có khi chết và đ&p son tr& bên ngoài. Ca dao có câu:

*Còn duyên k& đón ng&&i đ&a
H&t duyên đi s&m và tr&a m&c ng&&i.*

Ca t& quan h& cũng có câu mang nghĩa t&&ng t&:

Còn duyên buôn n& bán hoa
H&t duyên ng&i g&c cây đa đ&i ng&&i.

Trong c&m th&c c&a ng&&i Vi&t, có s& phân đ&nh Tình và Duyên m&c dù hai chết này đ&u ch& quan h& tình c&m l&a đôi trai gái, và chết ng&.

N&u nh& Duyên là t&i&n đ&nh, có s&n trong duyên s& m&i ng&&i thì Tình là s& g&p g& tình c& trong hi&n t&i. Ca t& hò Huế có câu:

Tình và Đ&i L&&c

Duyên ng& c Kim Long

là s& phân đ&nh &y. Trong ti&ng Vi&t còn có m&t t& Duyên g&c Hán n&a có nghĩa là men theo, n&&ng theo, Duyên H&i - ch& mi&n đ&t ven bi&n, men theo n&&c bi&n.

Ch& Duyên &y đ&ng âm, đ&ng t&, song hoàn toàn khác nghĩa, là t& đ&ng âm d& nghĩa.